

8/2019 Veřejné opatrovnictví - vzorové účetní případy

Klíčová slova: opatrovnictví, opatrovník, opatrovanec, pokladna cizích prostředků, bankovní účet cizích prostředků, pobytové zařízení sociálních služeb péče, ČSSZ, 245, 261, 335, 377, 378, 993

8. 1 Opatrovnictví - obecně

(1) S cílem metodického usměrňování obcí při zaúčtování jednotlivých problematických účetních případů v oblasti opatrovnictví je zpracovávána tato metodika ve variantách:

a) pokladna cizích prostředků - důchod, případně další finanční příjmy (např. dávky hmotné nouze, příspěvek na péči) opatrovance jsou opatrovníkem vyzvedávány na poště a vloženy do hotovostní pokladny; slouží zejména pro situace, kdy měsíční příjem opatrovance je v každém měsíci vyčerpán pro náklady, které opatrovanci vznikají,

b) bankovní účet na jméno opatrovance - bankovní účet je zřízen na jméno opatrovance s dispozičními právy veřejného opatrovníka - obce (možnost internetového bankovníctví, platba opatrovníkem kartou v obchodě, popř. výběr do pokladny cizích prostředků),

c) účet cizích prostředků - bankovní účet je zřízen na jméno obce, jedná se o vedení a správu cizích prostředků,

d) opatrovanec je umístěn v pobytovém zařízení sociálních služeb péče (domov pro seniory, domov pro osoby se zdravotním postižením, domov se zvláštním režimem, atd.),

d1) důchod je zasílán na žádost veřejného opatrovníka přímo do pobytového zařízení sociálních služeb péče na základě žádosti veřejného opatrovníka; poskytovatel sociální služby na základě požadavku opatrovníka odečte z přijatých důchodových dávek úhradu za ubytování, stravování a další dojednané služby; na základě požadavku veřejného opatrovníka poskytovatel sociální pobytové služby zavede depozitní účet opatrovanci (dle pokynu veřejného opatrovníka se hradí i další výdaje, doplatek za léky, nákupy, atd.),

d2) důchod a další příjmy jsou zasílány na bankovní účet na jméno opatrovance a poté část zasílána na pobytové zařízení a část na depozitní účet opatrovance.

8. 2 Pokladna cizích prostředků

8. 2. 1 Vnitřní účetní doklad - vyzvednutí důchodu opatrovance na pobočce pošty opatrovníkem

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
335 (377)*	0xxx				X	
378	0xxx			xxxxxxxxxxxx		X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU. *V případě opatrovníka - pověřeného zaměstnance obce vykonávajícího tuto přenesenou působnost bude užit účet 335, v případě opatrovníka - starosty obce bude užit účet 377.

8. 2. 2 Příjmový pokladní doklad - vložení finančních příjmů opatrovance do pokladny cizích prostředků (dokladem je stvrzenka poštovní poukázky z pobočky pošty)

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
261	006x - 009x				X	
335 (377)*	0xxx					X

*Pozn.: V případě opatrovníka - zaměstnance obce vykonávajícího tuto přenesenou působnost bude užit účet 335, v případě opatrovníka - starosty obce bude užit účet 377.

8. 2. 3 Výdajový pokladní doklad - vyplacení hotovosti opatrovanci z pokladny cizích prostředků (optimálně vyplatit před svědkem) - opatrovanec stvrdí přijetí „kapesného“ svým podpisem

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
378	0xxx			xxxxxxxxxxx	X	
261	006x - 009x					X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

8. 2. 4 Výdajový pokladní doklad - vyplacení běžných výdajů (nájemné, strava opatrovanci, platba odpadů, atd.) - dokladem jsou stvrzenky atd.

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
378	0xxx			xxxxxxxxxxx	X	
261	006x - 009x					X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

Upozornění:

Nezbytné vést pokladní knihu. Nutno zajistit dostatečný pokladní limit zejména v souvislosti s pojistnou smlouvou obce. Zohlednit problematiku zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů. Doporučeno uzavřít dohodu o hmotné odpovědnosti zaměstnance obce nakládajícího s finančními prostředky opatrovance.

8. 3 Bankovní účet na jméno opatrovance

(1) Pokud nemá opatrovanec zřízen bankovní účet na své jméno, pak je možné tento účet ve spolupráci s ním zřídit a řádně spravovat v souladu s rozsudkem o omezení svéprávnosti. Bance je nutné vždy oznámit, že majitel účtu má omezenou svéprávnost.

(2) Protože banky obecně nepracují s institutem veřejného opatrovníka u soukromých účtů, zavede se dispoziční právo k účtu pouze na konkrétní fyzickou osobu (zaměstnance obce vykonávajícího tuto přenesenou působnost nebo starostu), která pak figuruje v bankovním systému s vlastními osobními údaji v nezbytném rozsahu (dle ustanovení § 5 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů).

(3) S ohledem na dodržení ustanovení § 11 písm. e) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (okamžik uskutečnění účetního předpisu) a termínů pro předání výkazů stanovených MP/25/OEKO, v aktuálním znění, doporučujeme k bankovnímu účtu cizích prostředků opatrovance zřídit opatrovníkovi i internetové bankovníctví s ohledem na možnost efektivního přístupu k elektronickým bankovním výpisům, kdy se eliminuje riziko časového prodlžení při zasílání bankovních výpisů v tištěné podobě a riziko pozdního zaslání finančních a účetních výkazů do CSÚIS a elektronických dat na AUTOMAT KÚ.

8. 3. 1 Výpis z bankovního účtu - přijetí důchodu nebo jiného příjmu na účet opatrovance s dispozičními právy opatrovníka

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
999	0993				X	
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx		X

8. 3. 2 Výpis z bankovního účtu - běžné úhrady

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
999	0993					X

8. 3. 3 Výpis z bankovního účtu - výběr hotovosti platební kartou osobou pověřenou veřejným opatrovnictvím (zaměstnancem obce vykonávajícím tuto přenesenou působnost nebo starostou) s cílem vložení finančních prostředků do pokladny cizích prostředků

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
999	0993					X

8. 3. 4 Vnitřní účetní doklad - výběr hotovosti platební kartou s cílem vložení finančních prostředků do pokladny cizích prostředků - okamžik účetního případu = okamžik shodný dle bodu 8.3.3

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
335 (377)	0xxx				X	
378	0xxx			xxxxxxxxxxxx		X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

8. 3. 5 Příjmový pokladní doklad - vložení hotovosti opatrovance do pokladny cizích prostředků

SU	AU	§	položka	MD	D
261	006x - 009x			X	
335 (377)*	0xxx				X

*Pozn.: V případě opatrovníka - zaměstnance obce vykonávajícího tuto přenesenou působnost bude užit účet 335, v případě opatrovníka - starosty obce bude užit účet 377.

8. 3. 6 Výdajový pokladní doklad - vyplacení „kapesného“ z pokladny cizích prostředků na základě rozhodnutí soudu (optimálně vyplatit před svědkem) - opatrovanec stvrdí přijetí „kapesného“ svým podpisem

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
378	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
261	006x - 009x					X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

8. 3. 7 Výpis z bankovního účtu - odvedení finančních prostředků na spořicí účet v případě vyšších úspor opatrovance s cílem efektivního hospodaření

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
999	0993					X

8. 3. 8 Výpis z bankovního účtu - přijetí úspor na spořicí účet opatrovance s dispozičními právy veřejného opatrovníka

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
999	0993				X	
993	0xxx			XXXXXXXXXXXX		X

8. 4. Účet cizích prostředků

(1) Pokud nemá opatrovanec zřízen bankovní účet na své jméno ani nemá prostředky vedeny výhradně na pokladně cizích prostředků, je další alternativou i zřízení dalšího bankovního účtu nebo podúctu k účtu obce. Je vhodné upřednostnit založení vlastního účtu opatrovance, případně vést prostředky na pokladně cizích prostředků.

8. 4. 1 Výpis z bankovního účtu - přijetí důchodu nebo jiného příjmu opatrovance na účet cizích prostředků

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
245	0xxx				X	
378	0xxx			XXXXXXXXXXXX		X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

8. 4. 2 Výpis z bankovního účtu - běžné (opakované) úhrady za opatrovance

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
378	0xxx			XXXXXXXXXXXX	X	
245	0xxx					X

Pozn.: Doporučujeme každému opatrovanci (SU 378) přiřadit příslušný ORG, nebo využít členění dle AU.

8. 5 Účetní postupy v případě, že opatrovanec je umístěn v pobytovém zařízení sociálních služeb péče nebo v obdobném ubytovacím zařízení

(1) Pokud opatrovanec nemá žádné úspory a je důchod ČSSZ a případně jiné příjmy zaslán přímo do pobytového zařízení sociálních služeb a není již zřizován další bankovní účet (účet cizích prostředků) ze strany veřejného opatrovníka. Pobytové zařízení odebere úhradu na základě písemného požadavku veřejného opatrovníka za ubytování, stravu a služby a minimálně 15 % (v případě pobytového zařízení sociálních služeb péče) je uloženo na depozitním účtu opatrovance (dle pokynu opatrovníka se hradí další výdaje). Finanční tok v tomto případě nejde přes obec v pozici veřejného opatrovníka, proto se neprojeví v účetních zápisech a účetních výkazech obce. Nutno zajistit veřejným opatrovníkem pravidelnou kontrolu nakládání s finančními prostředky opatrovance, a to za předpokladu, že za něj veřejný opatrovník v této oblasti na základě rozsudku soudu právně jedná.

(2) Pokud opatrovanec má své vlastní úspory, má založen vlastní bankovní účet na své jméno a prostředky na úhradu za ubytování, stravu a služby jsou hrazeny optimálně formou trvalého příkazu pobytovému zařízení sociálních služeb péče, částka ve výši minimálně 15 % z důchodu může být též přeposílána z účtu cizích prostředků na depozitní účet opatrovance, nebo dle dohody mezi veřejným opatrovníkem a pobytovým zařízením je přeposílána na depozitní účet na základě konkrétních pokynů veřejného opatrovníka, např. formou e-mailových sdělení.

8. 5. 1 Výpis z bankovního účtu - přijetí důchodu na účet opatrovance umístěného v pobytovém zařízení s dispozičními právy opatrovníka

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
999	0993				X	
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx		X

8. 5. 2 Výpis z bankovního účtu - úhrada za ubytování, stravu a služby pobytovému zařízení optimálně na základě trvalého příkazu k úhradě

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
999	0993					X

8. 5. 3 Výpis z bankovního účtu - převod částky ve výši minimálně 15 % důchodu nebo částky dle pokynu opatrovníka na depozitní účet opatrovance

SU	AU	§	položka	ORG	MD	D
993	0xxx			xxxxxxxxxxxx	X	
999	0993					X

8. 6 Užití podrozvahových účtů:

(1) V případě účtování na podrozvahovém účtu 993 - Ostatní krátkodobá podmíněná pasiva účetní jednotka zváží možnost stanovení hladiny významnosti v návaznosti na aplikaci principů významnosti a efektivity podle ustanovení bodů 6.2. a 6.5. ČÚS č. 701 - Účty a zásady účtování na účtech, kdy významnost informace se obecně posuzuje ve vztahu k jejímu uživateli a možnosti ovlivnění jeho úsudku nebo rozhodování.

(2) U bodů 8.3.7 a 8.3.8 této metodiky je nutné při takto nastavených postupech účtování na podrozvahových účtech analyticky rozlišit bankovní účet od spořicího účtu.

8. 7 Závěrem

Tento doporučený postup nevyjadřuje jediný možný způsob účtování v souladu s předpisy v oblasti účetnictví platnými a účinnými pro rok 2019 a není právně závazný, neboť k závazným výkladům (stanoviskům) právních předpisů je oprávněn pouze příslušný soud a zároveň tato informace není radou dle § 2950 občanského zákoníku.

Dne: 16. 9. 2019

Vypracovaly: Ing. Jitka Ročárková, vedoucí oddělení výkaznictví

Mgr. Helena Kocmanová, Odbor sociálních věcí - Oddělení sociálních služeb

Účetní aspekty projednány se zástupci MF ČR.

S vyjádřením souhlasí Ing. Lubomír Bednář, vedoucí oddělení přezkumu a metodiky hospodaření obcí

Vydáno na internetu na adrese: <http://metodikaucetnictvi.kraj-jihocesky.cz>